

6. Черков В.О. До питання про співвідношення оперативно-розшукової діяльності й негласних слідчих (розшукових) дій за проектом нового КПК України / В. О. Черков, О. М. Чистолінов [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.corp.lduvd.lg.ua/d120106.html>.

О.В. Бочковий *

СПІВВІДНОШЕННЯ МОЖЛИВОСТІ СПРИЧИНЕННЯ ШКОДИ ПІД ЧАС ЗАСТОСУВАННЯ ОПЕРАТИВНО- РОЗШУКОВИХ ЗАХОДІВ (НС(Р)Д) З ОСОБЛИВОСТЯМИ ПОРЯДКУ ОТРИМАННЯ ДОЗВОЛУ НА ЇХ ПРОВЕДЕННЯ

Спираючись на результати змістовного дослідження практики, літературних джерел й чинного законодавства, у статті розглядаються проблеми співвідношення можливої шкоди від проведення оперативно-розшукових заходів з особливостями порядку отримання дозволу на їх проведення.

Ключові слова: *оперативно-розшукова діяльність, оперативний підрозділ, права і свободи, негласна слідча (розшукова) дія, оперативно-розшуковий захід, інформація.*

Опираючись на результати дослідження практики, літературних источников и действующего законодательства, в статье рассматриваются проблемы соотношения возможного вреда от проведения оперативно-розыскных мероприятий с особенностями порядка получения разрешения на их проведение.

Ключевые слова: *оперативно-розыскная деятельность, оперативное подразделение, права и свободы, негласное следственное (розыскное) действие, оперативно-розыскное мероприятие, информация.*

Based on the results of research practices, literature and current legislation, the article examines the problem of the relationship of possible harm from the operational-search activities with the characteristics of the order of authorization for their conduct.

Key words: *operatively-search activity, the operating unit of the decision, the rights and freedoms, covert investigative (search engine optimization) action, operative-investigative activity, information.*

* Провідний науковий співробітник НДП з правових та організаційно-тактичних проблем ОРД, кандидат юридичних наук, майор міліції, Луганський державний університет внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка.

З метою попередження, своєчасного виявлення і припинення злочинів, а також їх розслідування правоохоронні органи наділені спеціальними повноваженнями як у сфері оперативно-розшукової діяльності так і досудового слідства. Часто виконання покладених завдань щодо протидії злочинності пов'язане з обмеженням конституційних прав громадян під час проведення оперативно-розшукових заходів (далі ОРЗ) або негласних слідчих (розшукових) дій (далі НСРД). Саме тому приділяється надзвичайна увага питанням гарантування захисту конституційних прав та свобод громадян від безпідставних їх обмежень з боку правоохоронних органів.

Постійно ведеться робота як практиків так і теоретиків щодо підтримання балансу між забезпеченням прав та свобод громадян і виконанням завдань щодо протидії злочинності. Проте не завжди такий баланс вдається утримувати через неузгодженість законодавства в частині відповідності засобів гарантування прав та свобод громадян до дієвих заходів протидії злочинності.

У юридичній науці проблема забезпечення прав та свобод громадян має комплексний характер. У кримінальному процесі та теорії ОРД окремі аспекти або суміжні питання цієї проблеми розглядали Л.Ш. Берекашвілі, М.П. Водько, А.Ф. Возний, К.К. Горяїнов, Д.В. Гребельський, Е.О. Дідоренко, О.Ф. Долженков, С.В. Єськов, В.П. Захаров, І.П. Козаченко, О.І. Козаченко, В.П. Крошко, Д.Й. Никифорчук, В.С. Овчинський, С.С. Овчинський, Ю.Ю. Орлов, В.Л. Ортинський, М.А. Погорецький, Б.Г. Розовський, Е.В. Рижков, В.Г. Самойлов, В.П. Столбовий, І.Ф. Харабєрюш, В.О. Черков, О.М. Чистолінов, М.Є. Шумило, О.Ю. Шумілов, Г.О. Юхновець, В.І. Янушко й інші вчені.

Утім, низка положень чинного законодавства як і відомчих нормативних актів щодо проведення ОРЗ та НСРД і до сьогодні залишаються неузгодженими, неоднозначно тлумачаться й відповідно застосовуються в практиці слідчих і оперативних підрозділів, прокуратури й суду, у зв'язку з чим потребують змістовного обговорення.

Ціллю статті є пошук шляхів щодо дієвих засобів гарантування прав та свобод громадян, які б не перешкождали здійсненню заходів протидії злочинності. Завданням роботи є аналіз нормативних положень чинного законодавства України в зазначеній площині на предмет відповідності вимогам правозастосовної практики оперативних і слідчих підрозділів.

На даному етапі, як в законі "Про ОРД" так і відповідно у відомчих інструкціях, прийнятих після ухвалення нового КПК України, закріп-

*АДАПТАЦІЯ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ДО НОВИХ ЗАКОНОДАВЧИХ УМОВ*

лений практично однаковий порядок для отримання дозволу на проведення усіх оперативно-розшукових заходів (НСРД), які тимчасово обмежують права громадян.

Так, сьогодні для того, щоб провести ОРЗ (НСРД) потрібно звернутися з відповідним клопотанням до слідчого судді, заздалегідь погодивши його з прокурором. І лише суд дає дозвіл на проведення тих або інших дій. Виключенням є контроль за вчиненням злочину, рішення про проведення якого приймає прокурор.

Але, виходячи із специфіки кожного ОРЗ (НСРД), наслідки від неправомірного або правомірного їх проведення можуть бути найрізноманітнішими: від втрати апаратури і подальшого розповсюдження особистого відео окремого громадянина, що спричинить значний моральний збиток, до розсекречення негласного джерела інформації, що може призвести до позбавлення його життя.

Негласні слідчі (розшукові) дії "Накладення арешту на кореспонденцію" (ст. 261 КПК) і "Огляд і виїмка кореспонденції" передбачають контроль за поштовими відправленнями конкретної особи без її відома. У даному випадку працівники правоохоронних органів проглядають інформацію, яка міститься в поштових відправленнях. І шкода може бути завдана тільки у випадку, якщо власник цієї кореспонденції або третя особи дізнаються про цей факт, або ж стане відомою інформація, яка знаходилася у кореспонденції. У іншому випадку ніякої шкоди нікому не завдано.

Інша ситуація з проникненням в житло або інше володіння особи (ст. 267 КПК). Тут шкода може бути подвійною, адже наражається на небезпеку як працівник, який проводить захід, так і особа, відносно якої проводиться такий захід. Співробітник піддає небезпеці своє життя і здоров'я, залежно від ситуації. А у власника житла потенційна загроза порушення особистих прав і свобод. Схожа ситуація і з аудіо-, відеоконтролем особи, коли співробітник правоохоронного органу або спецпідрозділу піддає себе небезпеці під час установки спеціального устаткування або ж під час безпосередньої фіксації даних.

І зовсім інша ситуація з виконанням спеціального завдання по розкриттю злочинної діяльності організованої групи або злочинної організації (ст. 272 КПК). Загроза життю і здоров'ю як працівника правоохоронного органу так і інших осіб, які безпосередньо або побічно беруть участь у даному заході не обговорюється.

Таким чином, необхідно розмежовувати і порядок отримання дозволу на проведення тих або інших заходів (НСРД) залежно від шкоди, яка може бути завдана в результаті їх правомірного або навіть неправомірного проведення.

Слід застосувати таку ж аналогію і до норм Кримінального кодексу України. Адже не всі санкції КК України справедливо призначають покарання винним. Так, за умисне спричинення середньої тяжкості тілесне ушкодження особа може одержати покарання від трьох до п'яти років позбавлення волі і це за умови залякування потерпілого або з примушенням до здійснення якихось дій (ч. 2 ст. 122 УК), у той же час, особа, що викрала козу у сусіда з проникненням одержить покарання від трьох до шести років позбавлення волі. Але ж ми прагнемо до цивілізованого суспільства і не можна життя і здоров'я протиставляти майну.

Безумовно, що наведені положення носять дискусійний характер та сподіваємось на їх подальше обговорення як теоретиків правознавчої діяльності так і практиків.

Використана література:

1. Закон України "Про оперативно-розшукову діяльність". - Х.: Одісей, 2012. - 88 с.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України. Закон України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Кримінального процесуального кодексу України". - Х.: Одісей, 2012 - 360 с.

В.І. Тарабановська*

ВИВЧЕННЯ Й ОЦІНКА СЛІДЧОЇ СИТУАЦІЇ, ЯК МЕТОДОЛОГІЧНА ПЕРЕДУМОВА ПРИЙНЯТТЯ СЛІДЧИМ РІШЕННЯ ЩОДО ПРОВЕДЕННЯ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Новий Кримінальний процесуальний кодекс (КПК) [1] визначає не тільки негласні слідчі (розшукові) дії - НС(Р)Д, але й механізми їх реалізації, як те: правові підстави проведення, включаючи правові

* Кандидат юридичних наук, науковий співробітник секретаріату Вченої ради ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка.